

Reactie gemeente Nieuwegein op het wetsvoorstel inburgering augustus 2019

Allereerst willen wij aangeven dat wij positief zijn over hoe het ministerie een breed scala aan stakeholders betreft in het proces. Ook zien wij momenteel dat het toch er naar uitziet dat er veel ingeregeld wordt. Dit staat op gespannen voet met de gewenste regierol van gemeenten en prestatiebekostiging.

Wij onderschrijven de basis achter deze wetswijziging, maar wijzen er wel op dat er wel toereikende middelen moeten zijn om de wetswijziging succesvol uit te voeren. Er is nog veel onbekend en veel moet nog nader uitgewerkt worden, 2021 nadert met rasse schreden. Momenteel maken wij ons grote zorgen over de beschikbare middelen en vrezen wij dat deze niet toereikend zijn om de ambities binnen het nieuwe stelsel waar te maken. Er wordt meer van ons en van aanbieders gevraagd tegenover minder beschikbare middelen dan het huidige stelsel biedt.

Hieronder beschrijven wij onze vragen en zorgen per thema. Zoals veel collega gemeenten sluiten ook wij ons aan bij de door VNG uitgesproken zorg- en aandachtspunten.

Vorbereiden op inburgering

U stelt dat het COA verplicht is voorinburgering aan te bieden, echter is er voor de statushouder geen deelnameverplichting. Wij zijn voorstander van deelnameverplichting zolang iemand op het AZC verblijft. Dit komt alleen maar ten goede aan de statushouder (en de gemeente) wanneer inburgering binnen de gemeente start.

Brede intake, leerbaarheidstoets en PIP

Wij begrijpen uw redenering achter de keuze voor een uniforme leerbaarheidstoets. De toets vormt een belangrijk onderdeel van het totale plan. Wij willen benadrukken dat de leerbaarheidstoets slechts een momentopname is waarbij presteren afhankelijk kan zijn van veel (stress)factoren. Daarom vinden wij het niet verstandig om deze test zwaar te laten wegen. Dat moet uit de brede intake blijken of er moet gekozen worden om nog een keer de toets op een later moment uit te laten voeren om te kunnen bepalen of het beeld consistent is. De diversiteit van de groep is zo groot dat de uitkomsten van de toets echt in een bepaalde context moet worden gezien en dat de overheid heel voorzichtig moet zijn om daar een boeteregime aan te koppelen. Indien er wordt vastgehouden aan de leerbaarheidstoets en de weging daarvan, dan vinden wij dat er nog een meetmoment moet zijn om te valideren of de eerste toets een accuraat beeld heeft gegeven.

U geeft aan zo vroeg mogelijk te willen starten met het traject, het liefst al in het AZC. Wij begrijpen deze redenering maar zien echter wel problemen in de uitvoerbaarheid (inclusief kosten en tijd), gezien koppelingen die door het hele land gemaakt worden. Wij weten dat er wordt gewerkt aan een verdeling die gemeenten verder helpt, maar weten ook dat het in de praktijk moeilijk blijft.

U geeft aan dat de brede intake bij voorkeur al in het AZC afgenomen wordt, evenals de leerbaarheidstoets. Op basis hiervan moet het PIP opgesteld worden met een keuze voor een van de leerroutes. Er wordt echter ook aangegeven dat de leerbaarheidstoets al wordt afgenomen enkele weken nadat iemand inburgeringsplichtig is geworden. De inburgeringsplicht start na huisvesting in de gemeente. Bovengenoemde komt dus niet overeen. Wat is de volgorde van de leerbaarheidstoets en de brede intake? Hierbij willen wij nogmaals benadrukken dat er allerlei (stress)factoren mee kunnen spelen tijdens het verblijf in het AZC die een vertekend beeld van de statushouder zouden kunnen geven.

Vanuit de U16 hebben gemeenten in het kader van de doorlopende lijn leerbaarheidstoetsen o.a. gefinancierd uit de middelen van het Rijk voor verhoogde instroom. Wij verwachten dat in het nieuwe stelsel dekkende middelen vanuit het Rijk worden opgenomen voor deze toets.

In de Kamerbrief wordt gesproken van maximaal 6 weken na inschrijving om het PIP op te stellen. In de memorie van toelichting beschrijft u dat de leerbaarheidstoets enkele weken na verhuizing plaatsvindt, ook is niet bekend hoeveel tijd er zit tussen toets en ontvangst van het resultaat. Hierdoor kunnen wij nu onmogelijk inschatten of de termijn van 6 weken haalbaar is en adviseren wij meer tijd te geven voor het PIP, bijvoorbeeld tussen de 6 en 12 weken.

Het PIP krijgt in het huidige voorstel de vorm van een beschikking. Gezien het doel van de PIP is het een document dat onderhevig is aan veranderingen. Telkens een nieuwe beschikking bij veranderingen is niet wenselijk en daarom pleiten wij ervoor om ruimte te laten voor ontwikkelingen en deze beschikking niet dicht te timmeren, noem alleen wat nodig is en voor langere tijd geldt, zoals de leerroute.

Wanneer er nog geschakeld kan worden tussen leerroutes is nog onduidelijk. Wij pleiten ervoor dat schakelen tussen leerroutes op een later moment ook mogelijk moet zijn bij bijvoorbeeld (langdurige) uitval door ziekte of het herhaald niet slagen voor examens.

Tarieven en samenwerking

Wij zijn het eens dat er een reële prijs betaald moet worden aan taalaanbieders. Op basis van de voor ons beschikbare informatie is dit echter nog niet hoopgevend, eerder zorgwekkend. We vragen meer van taalaanbieders met minder beschikbare middelen. Hoe kunnen taalaanbieders dan de kwaliteit waarborgen en een goede werkgever zijn voor taaldocenten? Ook is uw inschatting voor deelname aan de Z-route laag naar onze mening, indien meer mensen deze route doorlopen, zoals wij verwachten, zijn de kosten aanzienlijk hoger. Wij sluiten ons dan ook aan bij de eerder door de VNG uitgesproken zorgen over het budgettaire kader. Daarbij willen wij ook noemen dat wij het huidige 'Blik op werk keurmerk' niet toereikend vinden als kwaliteitseis.

U stelt dat gemeentelijke samenwerking zou leiden tot lagere uitvoeringskosten en lagere kosten voor inkoop. Op basis van onze ervaring, en met ons velen in het land, zijn wij het hier absoluut niet mee eens.

Leerroutes

U schat in dat een vrij hoog percentage de B1 route zal doorlopen en een klein percentage de Z-route. Op basis van de huidige ervaring delen wij deze inschatting niet. Wij zien eerder mensen op (meer) onderdelen A2 niveau halen en meer mensen in de Z-route. Bij het bepalen wanneer er geschakeld kan worden tussen trajecten dient hier rekening mee gehouden te worden. Wanneer B1 te hoog gegrepen blijkt en ook A2 niet haalbaar blijkt, kan iemand dan alsnog binnen de Z-route voldoen aan de inburgeringsplicht? Hierbij willen wij wel benoemen dat we uiteraard voor iedereen het hoogst haalbare willen (het liefst B1), maar als blijkt dat het niet haalbaar is er voldoende mogelijkheden en middelen moeten zijn om passend bij te sturen.

Blijft de route ISK/Entree/mbo onderwijs bestaan in het nieuwe stelsel? Dat is voor ons niet duidelijk.

Casemanagement

Op basis van de voor ons beschikbare informatie over de middelen achten wij het niet reëel mensen de nodige en gewenste begeleiding te kunnen geven. Ook lijkt het er nu op dat er vooral wordt geschoven met middelen en er geen extra middelen komen om de door u beschreven en door ons gewenste intensieve begeleiding te geven. Om de beschreven ambities waar te maken zijn meer middelen nodig.

Voor de gemeente is het nieuw dat we PIP verantwoordelijkheid krijgen voor zogenoemde niet uitkeringsgerechtigden (NUG-ers). Wij vinden het terecht dat ook deze mensen begeleiding en advies krijgen, echter zien wij ook beperkingen hierin omdat deze groep niet dezelfde rechten en plichten hebben. Ook hier is niet duidelijk of het uitvoeringsbudget hierin voldoende zal voorzien.

Ontzorgen

Wij zijn voorstander van ontzorgen om in de eerste fase van huisvesting schulden te voorkomen. Zouden gemeenten dan ook niet de toeslagen moeten aanvragen, vooral omdat deze een belangrijke inkomensbron vormen voor de statushouder? U stelt verplicht om 6 maanden te ontzorgen, in deze periode worden wij geacht de statushouder financieel zelfredzaam te maken. Wederom is het zorgelijk en onduidelijk of hiervoor toereikende middelen worden opgenomen en door de harde eis van 6 maanden is er ook weinig tot geen ruimte voor (gewenst) maatwerk op dit gebied.

Boetes

Het boete regime is duidelijk en stevig gepositioneerd. In de praktijk zien wij beperkingen hierin en ook betwijfelen wij of het gewenste effect hiermee gerealiseerd wordt. Als het al in de praktijk wordt gebracht, jagen wij mensen niet slechts verder de schulden in? Wenselijker is dat we als gemeente voldoende (intensieve) begeleiding kunnen bieden en reële termijnen krijgen en hiermee mensen helpen het inburgeringstraject succesvol te doorlopen.

Prestatiebekostiging

Wij zijn tegen prestatiebekostiging. Er zijn teveel factoren waar we geen rechtstreekse invloed op hebben. Denk hierbij ook aan het gewicht van de leerbaarheidstoets en brede intake die zo vroeg mogelijk moeten plaatsvinden en die bepalend zijn voor het opstellen van de PIP. Zie onze eerder genoemde opmerkingen over momentopnames.

Gegevensdeling

Naar onze mening is het noodzakelijk dat diverse partijen (in ieder geval de inburgeringsaanbieder en voor ons de sociale dienst) gegevens kunnen delen. Maar bijvoorbeeld ook een werkgever ten tijde van de inburgering. Om iemand succesvol te begeleiden en te laten inburgeren is een volledig beeld belangrijk voor ons als regievoerder.

U geeft aan dat nog bepaald moet worden of gegevensuitwisseling via een informatiesysteem of routevoorziening moet lopen. Indien er wordt gekozen voor een informatiesysteem, bepleiten wij om eerst te kijken naar de mogelijkheden van al bestaande systemen die in gebruik zijn. Liever bestaande systemen doorontwikkelen of aanpassen (gebruiksvriendelijk) dan een nieuw systeem introduceren.

Overgang huidig stelsel naar het nieuwe stelsel

Gemeenten hebben meer tijd (twee jaar) in de overgang nodig om ervoor te zorgen dat er een kwalitatief goed aanbod van taalonderwijs staat. Dit is relevant omdat goede randvoorwaarden nodig zijn om de slagingskans van statushouders te vergroten en te voorkomen dat er boetes worden opgelegd die weer tot gevolg kunnen hebben dat statushouders in de schulden geraken. De overheid beoogt juist het tegenovergestelde.

Wij vragen ons ook af hoe voor de groep inburgeraars van voor 1-1-2021 wordt geborgd dat zij aan hun inburgeringsplicht kunnen voldoen? Hoe wordt gegarandeerd dat er voldoende aanbieders resteren om hen (passend) onderwijs te bieden wanneer er geen instroom meer is bij inwerkingtreding van het nieuwe stelsel? Bedrijfseconomisch vormt dit zeer waarschijnlijk een probleem voor aanbieders.